

JURNAL ACADEMIC (MANIFESTĂRILE ȘTIINȚIFICE ȘI CULTURALE ALE ACADEMIEI DE ȘTIINȚE A MOLDOVEI ÎN PERIOADA OCTOMBRIE-DECEMBRIE 2024)

Dr. hab. **Liliana CONDRATICOVA**
Secretar științific general al AȘM

Argument. „Ar trebui să lăsăm întotdeauna să treacă ceva timp”, pentru că timpul dezvăluie adevărul” afirma Seneca. Timpul este o bogăție neprețuită, iar cei care îi cunosc valoarea știu cum să folosească timpul și să activeze adesea contra cronometru pentru a desfășura diverse acțiuni, în cazul comunității academice – manifestări științifice și culturale, prelegeri publice, ședințe, întrevederi, deplasări pentru a contribui eficient la dezvoltarea cercetării, la integrarea în spațiul european științific și cultural, la creșterea competitivității comunității științifice a Republicii Moldova pe plan național și internațional. Prezentul, cu toate provocările sale, schimbările vertiginoase și ritmul accelerat al digitalizării condiționează identificarea unui mecanism eficient pentru comunicarea rezultatelor științifice, activităților planificate sau deja desfășurate. În aceste circumstanțe, jurnalul constituie un instrument excelent pentru a consemna și a comenta evenimentele și realizările, a înregistra progresele și a trasa obiectivele. În continuare, vom consemna cele mai semnificative manifestări științifice și culturale ale Academiei de Științe a Moldovei, organizate de membrii celor trei Secții de științe ale AȘM, de reprezentanții comunității științifice, în parteneriat cu alte entități din domeniile cercetării și inovării din Republica Moldova și de peste hotare. Această cronică este și un algoritm gândit de a documenta succint activitățile, de a disemina pe larg informațiile și a crește vizibilitatea AȘM, de a familiariza factorii decizionali, comunitatea academică și mediul de afaceri cu realizările științifice valoroase, dar și de a sensibiliza societatea cu privire la cele mai stringente probleme cu care ne confruntăm cu toții.

Jurnalul de față reflectă activitățile AȘM, fiind o retrospectivă în ordine cronologică a evenimentelor desfășurate în perioada octombrie-decembrie 2024. Și întrucât în anul 2023, prin hotărârea Prezidiului AȘM a fost formată comisia de specialitate „Istoria științei”, coordonată de m. c. Demir Dragnev, expertii în domeniu vor putea folosi această cronică a evenimentelor ca pe o sursă obiectivă de reconstituire a istoriei după domeniile de competență – științe medicale, științe agricole, biologie și mediu, științe exacte și ingi-

nerești, științe sociale, economice, umanistice, studiul artelor.

1-4 octombrie. La Chișinău, sub auspiciile Universității de Stat din Moldova, Institutului de Fizică Aplicată și Asociației obștești „Materials Science and Engineering” și-a desfășurat lucrările cea de-a X-a ediție a conferinței științifice internaționale „Știința Materialelor și Fizica Materiei Condensate” (Materials Science and Condensed Matter Physics”, MSCMP-2024). În ședința plenară, care a avut loc în Aula Regina Maria a USM, acad. Leonid Culiuc, președintele conferinței MSCMP-2024, a realizat o retrospectivă a evoluției Institutului de Fizică Aplicată pe parcursul a șase decenii de activitate. Crearea institutului, inițiată de primul director, academicianul Boris Lazarenko, a beneficiat în timp de profesionalismul colaboratorilor științifici și inginerilor, care au adus contribuții semnificative la dezvoltarea cercetărilor în domeniile fizicii materiei condensate, științei materialelor, electrofizicii și electrotehnologiilor. Liliana Nicolaescu-Onofrei, președintele Comisiei parlamentare Cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media, a transmis un mesaj de salut din partea președintelui Parlamentului Igor Grosu. Diploma de Onoare din partea Parlamentului conferită Institutului de Fizică Aplicată pune în valoare eforturile instituției și a întregului colectiv de cercetători în dezvoltarea științelor fundamentale. Dr. Galina Rusu, secretar de stat, Ministerul Educației și Cercetării, a subliniat rolul și importanța unor asemenea evenimente cu un impact deosebit pentru dezvoltarea științei, stabilirea de noi parteneriate și colaborare eficientă. În context festiv, pentru a consemna 60 de ani de la fondarea Institutului de Fizică Aplicată în calitate de institut de cercetare în cadrul Academiei de Științe, acad. Ion Tighineanu, președintele AȘM, a conferit Placheta „Exelență în cercetare”, în semn de înaltă recunoștință pentru realizările științifice valoroase, promovarea cercetării la scară internațională, precum și pregătirea cadrelor de înaltă calificare, distincția academică fiind înmănată directorului IFA, dr. Olga Șikimaka. Conferința MSCMP-2024 a marcat un jalon important în dezvoltarea științelor fizice,

fizico-chimice, ingineriei materialelor în Republica Moldova, stabilirea unor noi cooperări științifice cu parteneri din statele UE, precum și din alte țări, inițierea proiectelor comune în cadrul programelor europene de cercetare-dezvoltare (Horizon Europe), dar și în promovarea științei și imaginii Republicii Moldova pe plan internațional.

1 octombrie. Ziua Internațională a Muzicii a fost sărbătorită în premieră de către Academia de Științe a Moldovei, care a organizat un eveniment special în parteneriat cu Uniunea Muzicienilor din Republica Moldova și Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice din Chișinău. În deschiderea evenimentului, președintele AȘM, acad. Ion Tighineanu, a menționat că muzica este o platformă unică de interacțiune și în această zi vorbim în mod special despre renașterea muzicii tradiționale, valorificarea folclorului, dezvoltarea corurilor, competițiile instrumentiștilor, afirmarea stilurilor retro sau tehnico. În contextul evenimentului, comunitatea academică l-a omagiat pe maestrul Gheorghe Mustea, care a înscris cea de 55-a filă în palmaresul activității sale artistice, dintre care 35 de ani s-a aflat la pupitrul dirijoral al Orchestrei Simfonice Naționale de la Compania „Teleradio-Moldova”. Prezidiul AȘM a conferit Diploma Onorifică „Ambasador al Culturii” acad. Gheorghe Mustea, Artist al Poporului, compozitor, academician, în semn de înaltă recunoștință pentru realizări valoroase în domeniul artei și formarea cadrelor profesionale, contribuții substanțiale la dezvoltarea artei muzicale în spațiul românesc, promovarea patrimoniului cultural. Semnificația Zilei Internaționale a Muzicii a fost remarcată de m. c. Ion Hadârcă, vicepreședintele AȘM; dr. hab., prof. univ. Aurelian Dănilă, vicepreședintele Uniunii Muzicienilor din Republica Moldova; compozitorul, prof. Constantin Rusnac, secretar general al Comisi-

ei Naționale a Republicii Moldova pentru UNESCO; dr., prof. univ. Victoria Melnic, rectorul Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice din Chișinău; Svetlana Bivol, președintele Uniunii Muzicienilor; m. c. Ion Gagim, șeful Secției teritoriale nord a AȘM (cu sediul la Bălți). Cu inspirate „daruri” muzicale au venit elevii Centrului de Excelență în Educație Artistică „Ștefan Neaga”, elevii Școlii de Arte „Valeriu Poleacov”, elevii Liceului Republican de Muzică „Ciprian Porumbescu”, interpreții Taisia Caraman, Aurel Chirtoacă, Marin Gheras. Expoziția de fotografie organizată de Liliana Condaticova în Sala Aurie a AȘM a ilustrat activitatea artistică prolifică a compozitorului Gheorghe Mustea.

3 octombrie, Academia de Științe a Moldovei și Academia Română au consemnat printr-un eveniment comun cea de-a 70-a aniversare a săptămânalului *Literatura și Arta*, în cadrul căruia a fost lansată cartea *Literatura și Arta. Revista care a făcut istorie*, apărută la Editura Universul din Chișinău. Președintele AȘM, acad. Ion Tighineanu, a subliniat că *Literatura și Arta* a fost cea mai importantă publicație în mișcarea pentru revenirea limbii române la grafia latină și decretarea ei ca limbă oficială în RSS Moldovenească. În ultimul timp, săptămânalul a devenit o tribună vocală a celor două academii surori – Academia de Științe a Moldovei și Academia Română. Cu prilejul împlinirii a șapte decenii de la întemeierea publicației, Prezidiul AȘM a conferit o Diplomă de recunoștință redactorului-șef Doina Dabija. Președintele Academiei Române, acad. Ioan Aurel Pop, a menționat că *Literatura și Arta* a reușit să influențeze conștiința publică și să ducă mai departe mesajul oamenilor de cultură care au arătat forța spiritualității românești. La evenimentul festiv au participat ex-Președintele Republicii Moldova Nicolae Timofti, ex-Președintele interimar Mihai Ghimpu, președintele Consiliului consultativ al

Cea de-a X-a ediție a conferinței științifice internaționale „Știința Materialelor și Fizica Materiei Condensate”.
1 octombrie.

Ziua Internațională a Muzicii, sărbătorită în premieră la AȘM. 1 octombrie.

academicienilor al AȘM, acad. Mihai Cimpoi, vicepreședintele AȘM, coordonatorul Secției de Științe sociale, economice, umanistice și arte, m. c. Ion Hadârcă, primarul comunei Dumbrăveni din județul Suceava, România, Ioan Păvăl, directorul Agenției Naționale a Arhivelor de Stat, dr. Igor Cașu, președintele Uniunii Scriitorilor din Moldova, Teo Chiriac, consilierul cultural al Mitropolia Basarabiei, preotul Maxim Melinte, interpretele Maria Mocanu și Mariana Dobzeu, actrițele Teatrului Național „Mihai Eminescu” Ninela Caranfil și Ana Bunescu Leancă, ansamblul de chitariști al Centrului Cultural Multifuncțional „Regina Maria”. De menționat că timp de 35 de ani, din 1986, redactor-șef al săptămânalului *Literatura și Arta* a fost regretatul scriitor Nicolae Dabija, membru de onoare al Academiei Române (2003), membru corespondent al AȘM (2012). Din martie 2021, la cârma săptămânalului *Literatura și Arta* se află Doina Dabija.

3-6 octombrie. La Iași s-a desfășurat simpozionul internațional „Monumentul. Tradiție și viitor”, cea de-a XXVI-a ediție, organizat de către Ministerul Culturii din România, Primăria Municipiului Iași, Mitropolia Moldovei și Bucovinei, Muzeul Municipal „Regina Maria” din Iași, Institutul Național al Patrimoniului din București, Filiala Iași a Academiei Române, Academia de Științe a Moldovei, Arhivele Naționale ale României, Uniunea Națională a Restauratorilor de Monumente Istorice, Institutul Patrimoniului Cultural din Chișinău, Consulatul General al României la Cernăuți. Manifestarea științifică a întrunit specialiști notorii în domeniul conservării și restaurării monumentelor, istorici ai artei și arhitecturii din România și Republica Moldova. Dr. Aurica Ichim, manager al Muzeului Municipal „Regina Maria” din Iași, a reușit și de aceasta dată să unească cercetători de pe ambele maluri ale Prutului, experți din domeniul conservării,

Ședință consacrată aniversării a 70-a a săptămânalului *Literatura și Arta*. 3 octombrie.

restaurării și cercetării monumentelor istorice. Deschiderea oficială a lucrărilor a avut loc în Sala Muzeului Mitropolitan Iași. Cercetătorii de la Chișinău, acad. Andrei Eșanu și dr. Valentina Eșanu, au prezentat comunicarea *Biserica domnească „Sfântul Nicolae” din Chișinău (un monument istoric dispărut)*; m. c. al AȘM Mariana Șlapac și Leonid Dumitrașcu au scos în relief *Arhitecturii care au contribuit la dezvoltarea arhitectural-urbanistică a zonei de sud a Basarabiei în perioada interbelică și operele lor*; dr. hab. Liliana Condricova a evocat personalitatea acad. Răzvan Theodorescu – membru de onoare al Academiei de Științe a Moldovei; dr., prof. Emil Dragnev a abordat, în comunicarea sa *Deslușiri în urma realizării lucrărilor de restaurare a elucidat*, programul iconografic al sistemului de boltire al bisericii Sf. Ilie din Suceava; dr. hab. Sergiu Musteață, dr. Ion Tentiuc și dr. Ion Ursu au vorbit despre descoperirea urmelor Soborului Vechi din Chișinău. Aspectele teoretice ale cercetărilor au fost completate și fundamentate prin discuții la fața locului în cadrul vizitelor de documentare la monumentele istorice, restaurate sau aflate în proces de restaurare, incluse în Lista monumentelor istorice din județele Iași, Suceava, Botoșani.

La **9 octombrie**, AȘM, reprezentată de președintele acad. Ion Tighineanu, și Consiliul Rectorilor din Republica Moldova, reprezentat de președintele acestuia, rectorul Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”, m. c. al AȘM Emil Ceban, au semnat un Acord de cooperare. Acordul urmărește dezvoltarea unui parteneriat durabil între cele două instituții și are ca obiectiv promovarea cercetării științifice fundamentale și aplicative; stimularea integrării învățământului superior cu activitățile de cercetare și inovare; susținerea cercetării științifice în asemenea domenii precum medicina, fizica, genetica; sprijinirea

Acad. Andrei Eșanu și dr. Valentina Eșanu, participanți la cea de-a XXVI-a ediție a simpozionului internațional „Monumentul. Tradiție și viitor”. 3-5 octombrie.

inițiativelor științifice naționale, europene și internaționale, prin facilitarea participării la proiecte interdisciplinare; organizarea manifestărilor științifice și de popularizare a științei, a dezbaterilor pe marginea unor subiecte de interes major pentru Republica Moldova.

10-12 octombrie, Institutul de Matematică și Informatică „Vladimir Andrunachievici” a marcat, prin organizarea unei conferințe științifice internaționale, 60 de ani de la fondare ca institut de cercetare. În sala de conferințe a Bibliotecii Științifice „Andrei Lupan” s-au întrunit specialiști din România, Suedia, Franța, SUA, Canada, Germania. Directorul institutului, dr. Inga Țițchiev, a prezentat file din istoria institutului, inițiat în anul 1959 prin formarea unui grup din șapte cercetători-matematicieni, condus de viitorul m. c. al AȘM Israel Gohberg. În anul 1961, a fost fondat Institutul de Fizică și Matematică, în baza căruia în 1964 au fost înființate două institute: de Fizică Aplicată și cel de Matematică cu Centrul de Calcul. Fondatorul IMI și primul director a fost acad. Vladimir Andrunachievici, al cărui nume îl poartă astăzi institutul. Președintele AȘM, acad. Ion Tighineanu, a felicitat comunitatea matematicienilor și informaticienilor, conferind Placheta „Exelență în cercetare” în semn de înaltă recunoștință pentru realizările științifice valoroase, promovarea cercetării la scară internațională, precum și pregătirea cadrelor de înaltă calificare. Lucrările conferinței s-au desfășurat în trei secțiuni: matematică teoretică, matematică aplicată și informatică.

Pe **10 octombrie**, la Institutul Național de Cercetări Economice și-a deschis lucrările cea de-a XVIII-a ediție a conferinței internaționale științifico-practice „Creșterea economică în fața provocărilor globale: consolidarea economiilor naționale și reducerea inegalităților sociale”. Reunind experți din diverse domenii academice, în administrație publică, sectorul de afaceri

Participanții la ceremonia de semnare a Acordului de cooperare între AȘM și Consiliul Rectorilor din Republica Moldova. 9 octombrie.

și părți interesate cheie, conferința s-a poziționat, începând cu prima ediție din anul 2006, drept o platformă de dezbateri și schimb de informații consistente, centrată pe probleme actuale și stringente, promovând o abordare științifică a soluțiilor pentru consolidarea economiilor naționale. Participanții din Republica Moldova, România, Ucraina ș.a. țări au fost salutați de dr. hab. Olga Gagauz, directorul Institutului Național de Cercetări Economice, m. c. al AȘM Alexandru Stratan, rectorul Academiei de Studii Economice din Moldova, dr. Vili Dragomir, directorul Institutului de Cercetare pentru Economia Agriculturii și Dezvoltare Rurală din România, dr. hab. Liliana Condraticova, secretarul științific general al AȘM. Organizatorii au urmărit astfel să promoveze excelența prin rezultate științifice valoroase la nivel național și internațional.

Pe **24-25 octombrie**, AȘM a fost partener la organizarea conferinței științifice anuale cu participare internațională „Istorie – Arheologie – Muzeologie”, desfășurată tradițional la Muzeul Național de Istorie a Moldovei și ajunsă la cea de-a XXXIV-a ediție. Cercetătorii au prezentat rezultatele ultimelor investigații științifice, identificând noi direcții în cercetare și de dezvoltare a unor colaborări cu instituții de profil din țară și de peste hotare.

25-26 octombrie. AȘM, împreună cu Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău, Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul, Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți, Institutul Patrimoniului Cultural, Universitatea „Valahia” din Târgoviște, România, a fost partener la organizarea conferinței științifice cu participare internațională „Probleme sensibile și controversate ale societății contemporane”, inițiată de Facultatea de Filologie și Istorie, Catedra Istorie și Științe Sociale, Școala Doctorală „Istorie. Patrimoniu cultural. Modernitate”, director dr. Valentina Ursu.

Participanții la conferința științifică internațională consacrată aniversării a 60-a de la fondarea Institutului de Matematică „Vladimir Andrunachievici”, USM. 10 octombrie.

În ziua de **12 noiembrie** a avut loc ceremonia de înmânare a însemnelor de membru de onoare al Academiei de Științe a Moldovei acad. Ioan Dumitrache, secretar general al Academiei Române, ales de Adunarea Generală a membrilor titulari și membrilor corespondenți ai AȘM din 12 martie 2024. Evenimentul a marcat deschiderea celei de-a III-a ediții a Festivalului cercetării și inovării „Știința pentru pace și dezvoltare: creativitate, experiență, perspective”, în Galeria de artă, știință și inovare a AȘM (Sala Aurie). Președintele AȘM, acad. Ion Tighineanu, a subliniat aportul substanțial al acad. Ioan Dumitrache în dezvoltarea științei, acesta fiind un expert de talie internațională, dar și un bun prieten al Academiei de Științe a Moldovei, impulsționând colaborarea dintre cele două academii. Este o mare onoare ca acad. Ioan Dumitrache să se regăsească în componența membrilor Academiei de Științe a Moldovei. Mesaje de felicitare au adresat vicepreședinții AȘM – acad. Eva Gudumac, conducător al Secției de științe ale vieții, m. c. Svetlana Cojocaru, conducător al Secției de științe exacte și inginerești, m. c. Ion Hadârcă, conducător al Secției de științe sociale, economice, umanistice și arte, președintele Consiliului Consultativ al Academicienilor, acad. Mihai Cimpoi. Acad. Ioan Dumitrache și-a exprimat recunoștința pentru înalta apreciere și a menționat că rezultatele obținute de cercetătorii din Republica Moldova merită toată prețuirea, reitărând că Academia Română va sprijini în continuare proiectele științifice pentru cercetătorii din Republica Moldova.

12 noiembrie, Academia de Științe a Moldovei și Consiliul Rectorilor din Republica Moldova au organizat cea de-a III-a ediție a Festivalului cercetării și inovării „Știința pentru pace și dezvoltare: creativitate, experiență, perspective”. În Galeria de artă, știință și inovare a AȘM au fost prezentate rezultatele obținute

de cercetători în anii 2023–2024. Cu acest prilej, acad. Ion Tighineanu a precizat: „Sărbătorim astăzi Ziua Internațională a Științei pentru Pace și Dezvoltare, un moment de reflecție și de celebrare a progresului științific, dar și a unității în eforturile pentru o lume mai bună”. Participanții la expoziție, cercetători științifici de la institute de cercetare și universități, au fost salutați de vicepreședinții AȘM, acad. Eva Gudumac, m. c. Svetlana Cojocaru, m. c. Ion Hadârcă, care au subliniat puterea spiritului de colaborare, necesitatea inovării continue, declarând că „știința este făclia adevărului și un simbol al unității, mai mult ca oricând”. În cadrul Festivalului cercetării și inovării participanții au prezentat rezultatele științifice obținute într-o rundă de întrebări și răspunsuri realizate de dr. hab. Liliana Condricova, în așa fel ca toți cei prezenți în sală și cei din spațiul virtual să obțină informații din prima sursă.

12 noiembrie, în cadrul ședinței festive dedicate Zilei Internaționale a Științei pentru Pace și Dezvoltare, a avut loc Ceremonia de decernare a premiilor Academiei de Științe a Moldovei pentru realizări remarcabile în domeniile științelor sociale, economice, umanistice și arte, pentru perioada 2022–2023. În conformitate cu Hotărârea Prezidiului AȘM nr. 157 din 5 noiembrie 2024, au fost aprobate rezultatele Concursului pentru decernarea premiilor AȘM pentru rezultate științifice valoroase obținute în anii 2022–2023 în domeniul științelor sociale, economice, umanistice și arte, Premiul pentru tineri cercetători în domeniul științelor sociale, economice, umanistice și arte, precum și Premiul pentru promovarea științei în mass-media în anul 2023:

Premiul „Eugeniu Coșeriu” în domeniul limba și literatura română – doctor habilitat Aurelia Hanganu, doctor habilitat Elena Ungureanu și doctor Elena Varzari (Universitatea de Stat din Moldova), pentru ciclul de lucrări „Destine de lingviști”;

Acad. Ioan Dumitrache, membru de onoare al AȘM, și acad. Ion Tighineanu. 12 noiembrie.

Laureații premiului AȘM „Alexandru Boldur” în domeniul istorie și filosofie dr. Aurel Zanoci și dr. Mihail Băț, USM. În centru – m. c. al AȘM Victor Juc. 12 noiembrie.

Premiul „Alexandru Boldur” în domeniul istorie și filosofie – doctor Aurel Zanoci și doctor Mihail Băț (Universitatea de Stat din Moldova), pentru ciclul de lucrări „Valorificarea patrimoniului arheologic al epocii fierului din bazinul Nistrului de Mijloc”;

Premiul „Paul Bran” în domeniul științe sociale și economice – doctor Tatiana Gutium (Institutul Național de Cercetări Economice al Academiei de Studii Economice din Moldova), pentru ciclul de lucrări „Către o societate mai rezilientă prin contribuția cercetărilor științifice în domeniul competitivității și economiei durabile”;

Premiul „Constantin Stere” în domeniul drept și științe politice – doctor Tudor Osoianu și doctor, profesor universitar Dinu Ostavciuc (Academia „Ștefan cel Mare” a MAI al Republicii Moldova), pentru ciclul de lucrări „Urmărirea penală”;

Premiul „Maria Bieșu” în domeniul studiul artelor – doctor habilitat, profesor universitar Aurelian Dănilă (Academia de Științe a Moldovei), pentru lucrarea „Retrospectivă diplomatică”.

Premiul „Valeriu Canțer” pentru tineri cercetători (în domeniul științelor sociale, economice, umanistice și arte) – doctor Eugen-Tudor Sclifos (Institutul de Istorie al Universității de Stat din Moldova), pentru ciclul de lucrări „Problema Basarabiei în context internațional (mijlocul sec. XIX – începutul sec. XX)”.

Premiul pentru promovarea științei în mass-media în anul 2023 i-a fost conferit Emiliei Ghețu (Instituția Publică Compania „Teleradio-Moldova”), Svetlanei Micu (Academia de Științe a Moldovei) și Anei Iacob (TVR Moldova).

12 noiembrie 2024. Academia Română și Academia de Științe a Moldovei au organizat ședința festivă de lansare a Deceniului Internațional al Științelor pentru Dezvoltare Durabilă (2024–2033) în spațiul românesc, inițiativă proclamată de Adunarea Generală a Na-

Ședința festivă de lansare a Deceniului Internațional al Științelor pentru Dezvoltare Durabilă (2024–2033).
12 noiembrie.

țiunilor Unite pe 25 august 2023. Evenimentul a avut loc simultan la Academia Română, în București, și la Academia de Științe a Moldovei, în Chișinău. În discursul inaugural, președintele AȘM, acad. Ion Tighineanu, a apreciat înalt colaborarea dintre Academia Română și AȘM, menționând că un beneficiu aparte le-a oferit cercetătorilor științifici schimburile interacademice, în mod special celor din Republica Moldova, care au utilizat infrastructura de cercetare a institutelor academice din România, au avut acces la arhive și biblioteci. În context, s-a reiterat necesitatea reluării acestor practici reciproc avantajoase, pentru realizarea cărora sunt necesare unele modificări în legislația cu privire la știință și inovare a Republicii Moldova, suplimentând atribuțiile Academiei de Științe a Moldovei cu dreptul de organizare a schimburilor interacademice. Președintele Academiei Române, acad. Ioan-Aurel Pop, a încurajat participanții să vină cu recomandări privind dezvoltarea în continuare a relațiilor bilaterale, menționând că această platformă va conjuga și mai mult eforturile cercetătorilor din Republica Moldova și România. Ministrul Educației din România și președintele Comisiei Naționale pentru UNESCO, Ligia Deca, a declarat că Decada Internațională a Științelor pentru Dezvoltare Durabilă 2024–2033 oferă cadrul ideal pentru a discuta despre progresele făcute în promovarea științei în sistemele educaționale și despre impactul științei asupra vieții de zi cu zi. Ministrul Educației și Cercetării din Republica Moldova, Dan Perciun, a menționat că experiențele și bunele practici ale societăților care utilizează rezultatele cercetărilor în beneficiul său sunt elocvente și cu un potențial deosebit de dezvoltare, căci investind în cercetare și educație, se investește în viitorul societății, în dezvoltarea durabilă a ei. La evenimentul festiv au participat cu mesaje oficiale din cadrul UNESCO, lideri ai academiilor de științe de ramură din România și Republica Moldova, reprezentanți guvernamentali și internaționali: Lidia Brito, director general adjunct al UNESCO pentru științe, laureat al Premiului Nobel în Medicină; prof. Richard Roberts de la New England Biolabs, SUA; Simona-Mirela Miculescu, delegat permanent al României pe lângă UNESCO; László Borbély, consilier de stat, Departamentul pentru Dezvoltare Durabilă, Guvernul României; Acad. Ioan Dumitrache, secretar general, Academia Română; Valeriu Tabără, președinte, Academia de Științe Agricole și Silvicultură „Gheorghe Ionescu-Șișești”; Valeriu V. Jinescu, președinte, Academia de Științe Tehnice din România; Mircea Beuran, președinte, Academia de Științe Medicale; Ioan Chelaru, președinte de onoare, Academia de Științe Juridice din România; Constantin Rusnac, secretar general, Comisia Națională a Republicii Moldova pentru UNESCO; Valentina Vasile, director,

Centrul Național pentru Dezvoltare Durabilă, Academia Română. Evenimentul de lansare a Deceniului Științelor pentru Dezvoltare Durabilă a întrunit cercetători științifici de pe ambele maluri ale Prutului, iar această platformă de colaborare extinsă va permite schimbul de experiență și bune practici nu doar între România și Republica Moldova, dar și la nivelul organizațiilor internaționale.

15 noiembrie. Academia de Științe a Moldovei, în parteneriat cu Banca Națională a României, Școala Doctorală „Istorie. Patrimoniu cultural. Modernitate” și Catedra de istorie și științe sociale a Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă”, a organizat masa rotundă „Tezaurul de aur al Băncii Naționale a României de la Moscova – o creație mai veche de un secol”, inițiată și moderată de dr. hab. Liliana Condraticova, secretar științific general al AȘM. Scopul manifestării a fost continuarea eforturilor de internaționalizare a problematicii tezaurului românesc evacuat la Moscova în timpul Primului Război Mondial și rămas nerecuperat. Acad. Ion Tighineanu a reiterat în această ordine de idei importanța edificării în continuare a unui spațiu științific și cultural comun, promovării unor chestiuni de interes național în spațiul european și internațional. Guvernatorul Băncii Naționale a Moldovei, Anca Dragu, a declarat că tezaurul României trimis în Rusia în anul 1916 reprezintă un episod semnificativ și trist al istoriei naționale. Timp de peste un secol, autoritățile române au căutat soluții pentru recuperarea tezaurului, dar eforturile diplomatice nu au produs rezultatele dorite. Recuperarea tezaurului ar reprezenta nu doar o reparație materială, ci și o recunoaștere oficială a unui capitol dureros în istoria comună, o măsură corectă ce ar putea contribui semnificativ la redefinirea relațiilor internaționale. Cristian Păunescu, consilierul Guvernatorului Băncii Naționale a României, a subliniat că în cazul în care Banca Națională și Statul Român asigură tezaurul la o firmă de asigurări, nu ar mai fi existat acum subiectul acestor revendicări, iar o altă discuție ține de destinația expedierii acestui tezaur. La 100 de ani de atunci, Parlamentul European a luat o decizie istorică. Euro-parlamentarul Eugen Tomac, inițiatorul rezoluției referitoare la returnarea tezaurului românesc confiscat ilegal de Rusia, a explicat cum chestiunea în cauză a fost adusă în atenția Uniunii Europene, menționând că există foarte puține subiecte care vizează problematica unui singur stat, pe de o parte, iar pe de altă parte, de când a intrat în Uniunea Europeană, au fost foarte puține rezoluții dedicate României. Dorin Matei, redactor-șef al revistei *Magazin Istoric*, a adus precizări cu privire la afirmații false, atenționând că Banca Națională a României s-a opus în 1916, până în ultima

clipă, evacuării tezaurului la Moscova. Sergiu Cătaraga, cadru didactic la Facultatea de Filologie și Istorie a Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă”, a explicat mai multe aspecte istorice importante. ES Mihai Gribincea, ex-ambasador al Republicii Moldova în România, a ținut să puncteze câteva aspecte relevante cu privire la importanța rezoluției Parlamentului European. În rezoluție se dă o definiție a termenului *tezaurul național al României*, acesta constituie 91,5 tone de aur, aparținând rezervelor de aur ale Băncii Naționale a României, care constau în colecții regale de bijuterii și monede rare de mare valoare numismatică și culturală pe lângă valoarea aurului în sine, precum și în obiecte culturale, religioase și de arhivă care fac parte din patrimoniul național al țării. Parlamentul European a invitat Comisia și Serviciul European de Acțiune Externă să includă restituirea patrimoniului național român pe agenda bilaterală diplomatică care reglementează relațiile Uniunea Europeană-Rusia, de îndată ce contextul regional permite reluarea dialogului politic între părți. Precizăm că conacul urban al Familiei Donici (monument de arhitectură și istorie de importanță națională inclus în Registrul monumentelor Republicii Moldova ocrotite de stat), care în perioada interbelică a funcționat ca sediu al Băncii Naționale, urmează să fie restaurat cu sprijinul financiar al României, de 100 de milioane de euro, oferit în baza Acordului dintre Guvernele de la Chișinău și București privind implementarea Programului de asistență tehnică și financiară.

18 noiembrie. Emisiunea „Obiectiv Comun” de la TVR Moldova a fost consacrată lansării Deceniului Științelor pentru Dezvoltare Durabilă în spațiul românesc în cadrul ședinței festive din 12 noiembrie 2024 de Academia Română și Academia de Științe a Moldovei, în parteneriat cu academiile de ramură. La emisiunea au participat: acad. Ion Tighineanu, președintele

Participanții la masa rotundă „Tezaurul de aur al Băncii Naționale a României de la Moscova – o creație mai veche de un secol”. 15 noiembrie.

AȘM, membru al Consiliului Științific Internațional; dr. Tudor Braniște, președintele Academiei Tinerilor din Moldova; prof. Vladimir Fomin, profesor la Institutul Leibniz din Dresden, Germania, membru de onoare al AȘM, coordonator al Platformei AȘM „Științele Fundamentale pentru Dezvoltarea Durabilă a Societății”.

Pe **21-22 noiembrie**, la Academia Regală de Științe din Suedia (Stockholm) a avut loc reuniunea anuală a membrilor europeni ai Consiliului Științific Internațional (ISC), organizat de Academia de Științe din Estonia, în calitate de coordonator al Secției membrilor europeni ai Consiliului. Academia de Științe a Moldovei a fost reprezentată la întrunire de președintele acad. Ion Tighineanu, membru al Consiliului Științific Internațional și dr. Tudor Braniște, șef al Secției management academic și relații externe din cadrul AȘM, președinte al Academiei Tinerilor din Moldova. În cadrul întrunirii a fost reiterat rolul Academiei privind promovarea excelenței în cercetare și suportul acordat guvernelor și societății pentru depășirea situațiilor de criză și de incertitudine. Discuțiile au fost centrate pe trei problematice: Inteligența artificială; Suportul Academiei la promovarea politicilor bazate pe evidențe științifice; manifestul „Reclaiming Europe”. La 20 noiembrie, președintele AȘM a întreprins o vizită de lucru la Universitatea din Uppsala, inițiind discuții despre posibilitățile de colaborare științifică în baza căreia cercetătorii din Republica Moldova ar putea utiliza infrastructura tehnologică de importanță europeană existentă în Uppsala.

Pe **26 noiembrie** a avut loc un eveniment de omagiere a m. c. al AȘM Boris Boincean, dr. hab. în științe agricole, prof. univ., cu prilejul împlinirii vârstei de 70 de ani. În semn de recunoștință pentru realizările remarcabile pe parcursul activității științifice, Preziul AȘM a conferit m. c. Boris Boincean Medalia academică „Nicolae Milescu Spătaru”. La masa rotundă au participat cu luări de cuvânt acad. Ion Tighineanu, președintele AȘM, membru de onoare al AȘM, acad. Cristian Hera din România, dr. Timothy Crews de la Institutul Solului, Kansas, SUA, vicepreședintele Academiei de Științe a Moldovei, acad. Eva Gudumac, Vasile Șarban, secretar de stat la Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, m. c. al AȘM Viorel Prisăcari de la USMF „Nicolae Testemițanu”, Valerian Cerempei, conf. univ., Universitatea Tehnică a Moldovei, Marina Ilușca, șefa Direcției Agricultură Ecologică a Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, profesorul dr. David Dent din Marea Britanie. Acad. Boris Gaina a prezentat un raport detaliat *Activitatea științifică a membrului corespondent al AȘM Boris Boincean la 70 de ani*.

28 noiembrie. Academia de Științe a Moldovei a fost gazda conferinței științifico-practice internaționale „Copilul prematur – realități și perspective în conduita medicală multidisciplinară”, organizată în parteneriat cu Ministerul Sănătății, Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”, Institutul Mamei și Copilului, Centrul Național Științifico-Practic de Chirurgie Pediatrică „Academician Natalia Gheorghiu” și Asociația medicilor pneumologi pediatri „Sante”. Președintele AȘM, acad. Ion Tighineanu, a menționat că „multidisciplinaritatea este o chemare a timpului”, pentru că orice problemă poate fi soluționată doar dacă există o abordare multidisciplinară. În deschiderea conferinței, cercetătorii din domeniul medicinei au fost apreciați prin conferirea de distincții academice. Acad. Eva Gudumac, conducătorul Secției de științe ale vieții, a încurajat tinerii să depună toată silința și dedicarea atât în cercetare, cât și în activitatea nemijlocită în calitate de viitori medici. Conferința a debutat cu prelegerea *Moartea subită – în viziunea cardiologului* susținută online de prof. univ., dr. hab. Irina Iuliana Costache Enache, Universitatea de Medicină și Farmacie „Grigore T. Popa”, Clinica de Cardiologie, Spitalul Clinic Județean de Urgență „Sf. Spiridon” Iași, România. La conferință a participat membru de onoare al AȘM, profesorul Sebastian Ionescu din București. Evenimentul a constituit un pas important în colaborarea interdisciplinară și internațională pentru crearea asistenței medicale dedicate copiilor născuți prematur, subliniind necesitatea unei abordări integrate și inovatoare în domeniul sănătății.

În zilele de **29-30 noiembrie**, pentru a consemna 110 ani de la nașterea dr. hab., profesorului, reputatului medic Natalia Gheorghiu, Academia de Științe a Moldovei, în parteneriat cu Ministerul Sănătății,

Acad. Ion Tighineanu la reuniunea anuală a membrilor europeni ai Consiliului Științific Internațional. Academia Regală de Științe din Suedia, Stockholm. 21-22 noiembrie.

Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”, Institutul Mamei și Copilului, Centrul Național Științifico-Practic de Chirurgie Pediatrică „Academician Natalia Gheorghiu”, a organizat conferința științifico-practică „Anomaliile congenitale și afecțiunile chirurgicale la copii. Probleme. Perspective”, precum și o expoziție de obiecte personale ale Nataliei Gheorghiu păstrate în custodia Muzeului Național de Istorie a Moldovei. Acad. Ion Tighineanu s-a referit în mod special la discipolii Nataliei Gheorghiu, care-i continuă opera profesională, primul dintre aceștia fiind acad. Eva Gudumac, care a format pe parcursul anilor o echipă excepțională de medici. Într-un cadru solemn, au fost conferite o serie de medalii și diplome din partea Prezidiului AȘM pentru realizări științifice de valoare obținute de medici. Membru de onoare al AȘM, profesorul Sebastian Ionescu, a subliniat că recunoștința este un semn de prețuire a celor care au ghidat primii pași și s-a arătat convins că nu doar cei din sală, dar și cei conectați online vor reuși să obțină informații valoroase și să creeze conexiuni umane autentice urmare a acestei conferințe. Directorul IMSP Institutul Mamei și Copilului, dr. Sergiu Gladun, a reiterat contribuția pe care regretata acad. Natalia Gheorghiu a avut-o la dezvoltarea sistemului medical din Republica Moldova, menționând că ea a fost un adevărat pionier al chirurgiei pediatrice. În anul 1957, datorită eforturilor acad. Natalia Gheorghiu, a fost înființată prima secție de chirurgie pediatrică în Republica Moldova, în același an a fost inițiat și un curs de chirurgie pediatrică, iar în anul 1960 este înființată o catedră de chirurgie pediatrică. Vicepreședintele AȘM, acad. Eva Gudumac, a adus un omagiu celei care i-a fost profesor și mentor, Natalia Gheorghiu. Participanții la conferință și-au exprimat înalta considerație față de efortul depus la organizarea acestei conferințe și au menționat rolul

Conferința științifico-practică
„Anomaliile congenitale și afecțiunile chirurgicale la copii.
Probleme. Perspective”. 29 noiembrie.

unor asemenea evenimente în creșterea noii generații de medici, dar și ca schimb de experiență atât de necesar celor care astăzi deja profesază.

30 noiembrie. În ajunul Zilei Naționale a României, emisiunea „Portret obiectiv” (moderator Elena Guțu, producător Ana Iacob) de la TVR Moldova, l-a avut ca oaspete de onoare pe academicianul Gheorghe Ghidirim, profesor la Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu” din Republica Moldova, o personalitate emblematică a medicinei și a vieții publice. Acad. Gh. Ghidirim și-a depănat firul vieții și activității într-o manieră originală, impresionând prin puterea personalității și mesajului său uman și profesional.

2 decembrie. Problema depistării, tratamentului, acordării primului ajutor medical în cazul AVC a devenit subiect de discuție în emisiunea „Obiectiv comun” din 2 decembrie de la TVR Moldova. Oaspeți ai moderatoarei Elena Guțu au fost acad. Stanislav Gropă, membru al Secției de științe ale vieții a Academiei de Științe a Moldovei, șef al Catedrei n a Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu” din Republica Moldova, și Diana Manea, director al Institutului de Medicină Urgentă.

3 decembrie. La Biblioteca Academiei Române a avut loc un eveniment, în cadrul căruia au fost prezentate o serie de lucrări de referință semnate sau coordonate de acad. Gheorghe Duca (fondator al școlii științifice Chimia ecologică, președinte al Academiei de Științe a Moldovei în perioada 2004–2018), publicate de edituri prestigioase, care acoperă o gamă variată de subiecte în domeniul chimiei ecologice și a proceselor redox, în probleme de management în educație și știință ș.a.

La **5 decembrie** a avut loc masa rotundă „Republica Moldova între provocări și oportunități: securitate și dezvoltare în contextul aderării la Uniunea Europeană”, organizată de Secția de Științe sociale, economice, umanistice și arte a AȘM, și moderată de acad. Grigore Belostecinic și m. c. Alexandru Stratan. Experți din diverse domenii au discutat despre provocările și oportunitățile economice, sociale și demografice pentru Republica Moldova, în contextul aderării la Uniunea Europeană, despre probleme de securitate națională și securitate energetică a țării. Acad. Ion Tighineanu a menționat că evenimentul oferă oportunitatea de a înțelege tendințele de dezvoltare în contextul noilor provocări și de a oferi perspective asupra securității naționale și energetice. Acad. Grigore Belostecinic a subliniat importanța discuțiilor privind securitatea în contextul integrării Republicii Moldova în Uniunea Europeană, reiterând că Republica Moldova trebuie să pună accent pe cercetare, inovare, educație și tehnologii, pentru a deve-

ni competitivă pe piețele externe. Rectorul Academiei de Studii Economice, m. c. Alexandru Stratan s-a referit la provocările cu care s-a confruntat Republica Moldova în ultimii ani, inclusiv crizele multiple, secetele din 2020 și 2022, instabilitatea regională, care au afectat economia țării. Directorul Institutului de Cercetări Juridice, Politice și Sociologice, m. c. Victor Juc, a prezentat un raport detaliat despre securitatea națională a Republicii Moldova în contextul geopolitic actual, subliniind complexitatea conceptului de securitate și interdependența acesteia cu integrarea europeană. Dr. Mihai Târșu, directorul Institutului de Energetică, a subliniat dependența Republicii Moldova de importurile de energie și vulnerabilitățile amplificate de criza energetică și conflictul din Ucraina, a menționat progresele recente în sectorul energetic, cum ar fi creșterea surselor de energie regenerabilă și interconectarea cu Ucraina, detaliind planurile ambițioase ale Moldovei pentru a crește utilizarea energiei regenerabile până la 80% către anul 2050. La lucrările mesei rotunde au participat de asemenea Dumitru Braga, decanul Facultății de Energetică și Inginerie Electrică a Universității Tehnice din Moldova, Mihail Lupu, șeful Laboratorului de eficiență energetică și surse de energie regenerabilă, directorul Institutului Național de Cercetări Economice al ASEM, dr. hab. Olga Gagauz, dr. sociologul Victor Mocanu, dr. hab. Serghei Sprincean. Experții s-au declarat unanimi în privința importanței adoptării unor politici inovatoare pentru a asigura atât securitatea umană, cât și stabilitatea energetică a Republicii Moldova.

7 decembrie. Protagonistul emisiunii de la TVR Moldova „Portret Obiectiv” (producător Ana Iacob, moderator Elena Guțu) a fost m. c. al AȘM Alexandru Stratan, rector al Academiei de Studii Economice a Moldovei, coordonator, împreună cu acad. Grigore Belostecinic, al platformei științifice „Securitatea economică, migrația și

Masa rotundă „Republica Moldova între provocări și oportunități: securitate și dezvoltare în contextul aderării la Uniunea Europeană”. 5 decembrie.

transformările demografice” și a Comisiei de specialitate „Securitate socioeconomică” instituite la AȘM.

Pe 19 și 20 decembrie. Ministrul Culturii, Sergiu Prodan, a avut o întrevedere cu Profesorul Klaus Mainzer, președintele Academiei Europene de Științe și Arte cu sediul la Salzburg, Austria, președintele AȘM, acad. Ion Tighineanu și dr. hab., prof. univ. Aurelian Dănilă. În cadrul dialogului s-a discutat despre conexiunea între știință și artă, despre impactul Inteligenței Artificiale asupra culturii și științei, despre cooperarea internațională în fața acestor provocări, dar și oportunități. O întrevedere similară a avut loc cu Dan Perciun, ministrul Educației și Cercetării, precum și cu un grup de deputați ai Comisiei parlamentare educație, cercetare, tineret, mass-media și sport.

19 decembrie. A avut loc ședința Prezidiului Academiei de Științe a Moldovei cu participarea Profesorului Klaus Mainzer, președintele Academiei Europene de Științe și Arte (EASA) cu sediul la Salzburg (Austria). La ședință au participat acad. Ion Tighineanu, președintele AȘM, vicepreședinții AȘM, conducătorii Secțiilor de științe acad. Eva Gudumac, m. c. Svetlana Cojocaru, m. c. Ion Hadârcă, dr. hab. Lilianna Condraticova, secretar științific general, dr. Tudor Braniște, șef al Secției management academic și relații externe. Un subiect important al ședinței a fost aprofundarea parteneriatelor în domeniul cercetării științifice, educației și artei, cu scopul de a promova inovarea și progresul în domenii cheie precum tehnologia, medicina, arta, științele sociale și umaniste.

19 decembrie. În cadrul vizitei la Academia de Științe a Moldovei, Profesorul Klaus Mainzer, președintele Academiei Europene de Științe și Arte, a susținut prelegerea publică *Inteligența artificială în știință și în educație*, la care au participat membrii titulari, membrii corespondenți și membrii desemnați ai Secțiilor de științe ale AȘM, cadre didactice,

Profesorul Klaus Mainzer, președintele Academiei Europene de Științe și Arte, prof. Constantin Rusnac, acad. Ion Tighineanu. 19 decembrie.

oameni de cultură, precum și membrii EASA din Republica Moldova.

19 decembrie. În Sala Azurie a AȘM a avut loc ședința festivă de totalizare a anului științific 2024, organizată pentru al treilea an consecutiv. Manifestarea a reunit oameni de știință și personalități din cultură, care au fost apreciați cu diplome și distincții în semn de înaltă recunoștință pentru eforturile și contribuțiile în domeniile științifice profesate, rezultate științifice valoroase obținute în anul 2024, participare la expozițiile organizate la AȘM etc. Președintele ASM, acad. Ion Tighineanu, a exprimat încrederea că și anul următor va aduce noi realizări importante în domeniul științei și culturii. În cadrul evenimentului, președintelui Academiei Europene de Științe și Arte, Prof. Klaus Mainzer, i-a fost conferită Medalia academică „Dimitrie Cantemir”. Compozitorul prof. Constantin Rusnac, secretar general al Comisiei Naționale a Republicii Moldova pentru UNESCO, i-a înmănat președintelui K. Mainzer medalia UNESCO pentru contribuții la promovarea științei și artei. La ședința festivă a participat dr. Nadejda Velișco, secretar general al Ministerului Educației și Cercetării, care a făcut o retrospectivă a activității MEC pe domeniul cercetării, finanțării științei, proiecte și perspective de dezvoltare. Cu un cadou muzical din creația lui Mozart a venit Cezar Moldovanu (discipolul distinsei profesoare de muzică Galina Buinovschi), acompaniat la pian de Sorin Matei.

20 decembrie. Academia de Științe a Moldovei a donat cărți în cadrul campaniei „Biblioteca de sub brad”, organizată de Guvernul Republicii Moldova. La eveniment au participat acad. Ion Tighineanu, m. c. Ion Hadârcă, dr. hab. Liliana Condraticova, dr. hab., prof. univ. Aurelian Dănilă, dr. Tudor Braniște. M. c. Ion Hadârcă a dedicat campaniei versurile: *La „Biblioteca de sub brad” / Tot cititoru-i împărat. / Căci cea mai sigură potecă / Sunt pașii spre bibliotecă.*

Ședința festivă de totalizare a anului științific 2024.
19 decembrie

În perioada **24 – 30 decembrie**, AȘM a organizat audieri publice ale rezultatelor din cadrul proiectelor de cercetare și inovare, finanțate din bugetul de stat. Au fost audiate 85 de proiecte, cercetările fiind efectuate pe următoarele priorități strategice: Sănătate; Agricultură durabilă, securitatea alimentară; Biotehnologii și protecția mediului; Provocări societale; Tehnologii inovative, energie sustenabilă, digitalizare.

26 decembrie. În ședința Parlamentului a fost votată inițiativa legislativă privind declararea anului 2025 drept *Anul Eminescu*, aprobată în ședința Guvernului din 23 decembrie. Amintim că inițiativa a venit de la Academia Română și Academia de Științe a Moldovei la sfârșit de noiembrie, în contextul împlinirii a 175 de ani de la nașterea lui Mihai Eminescu. În conformitate cu decizia conducerii celor două Academii din 25 noiembrie curent, s-a propus organizarea, în ziua de 15 ianuarie 2025, a unei sesiuni comune a celor două academii-surori cu participarea fizică și online a membrilor titulari, membrilor corespondenți și membrilor de onoare ai acestor instituții; organizarea unui ciclu de cercetări în cadrul *Anului Eminescu*, care va continua și în cursul Deceniului Internațional al Științelor pentru Dezvoltare Durabilă, proclamat de Adunarea Generală a Națiunilor Unite pe 25 august 2023 și lansat în spațiul românesc în ziua de 12 noiembrie 2024; organizarea unor ediții speciale ale Congresului Mondial al Eminescologilor, Școlii de Vară pentru tineri cercetători, Zilei Culturii Naționale și Sărbătorii Naționale „Limba noastră cea română”; editarea unor emisiuni poștale (timbre poștale, plicuri, ștampile etc.) și emiterea monedei comemorative, prilejuite de aniversarea a 175-a a nașterii marelui poet; organizarea de manifestări culturale în cadrul bibliotecilor, școlilor, caselor și căminelor culturale, universităților; implicarea UNESCO, prin reprezentanții României și ai Republicii Moldova.

Donație de cărți în cadrul campaniei „Biblioteca de sub brad”, organizată de Guvernul Republicii Moldova.
20 decembrie.